

عنوان مقاله:

جایگاه سوپژکتیویسم اخلاقی در اندیشه نیچه و لویناس

محل انتشار:

فصلنامه پژوهشهای فلسفی کلامی، دوره 22، شماره 4 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 21

نویسندگان:

بیان کریمی - پژوهشگر فرادکتری، دانشکده زبان و ادبیات خارجی،

محمد اصغری - دانشیار گروه فلسفه، دانشکده زبان و ادبیات

خلاصه مقاله:

نیچه و لویناس از برجسته‌ترین فیلسوفان معاصر هستند که بر ضرورت گذر از سوپژکتیویسم عقلانی تأکید کرده‌اند. آن‌ها به دنبال تلاش برای اندیشه دوباره در باب معنای اخلاق در جهانی بودند که نه دین و نه فلسفه‌های اخلاقی دیگر نمی‌توانستند مراجع یقینی و محکمی را برای بحران انسان معاصر ایجاد کنند. لویناس و نیچه هر دو در تلاش برای معنای سوپژکتیویته، بینش‌های مختلفی ارائه کرده‌اند و تلاش آن‌ها در یافتن معنای سوپژکتیویته با ضرورت و اساسی معنای اخلاق نیز همراه بوده است. بر همین اساس، با محور قرار دادن ابرانسان (نیچه) و دیگری (لویناس) به جست‌وجوی باز ارزش‌گذاری ارزش‌ها (نیچه) و مسئولیت اخلاقی نامتقارن (لویناس) پرداخته و در این راستا، نگاه کاملاً متفاوتی با نگاه سنتی به اخلاق اتخاذ کرده‌اند. برغم آن که این دو فیلسوف با نقطه نظرهای مشترکی آغاز می‌کنند، اما روش، تفسیر و نتایجشان با هم متفاوت است. نیچه با رویکردی تبارشناسانه، اراده قدرت در سوژه فعال و تولد ابرانسان را به قصد پایان دادن به تاریخ بسط نیهیلیسم مطلوب و عملی شمرده و لویناس با رویکردی پدیدارشناسانه و با طرح مفهوم «مسئولیت نامتقارن» در سوژه منفعل، پایان تاریخ غفلت از دیگری و سوپژکتیویسم عقلانی را مطرح کرده است. پیشنهاد نهایی این است که نگرش‌های نیچه درباره انسان ترکیبی از رویکرد طبیعی‌گرایانه و فرانسان‌گرایانه است و با تقدم خودگزینی، نگاهی منفی به دیگری ابراز کرده است؛ در حالی که فلسفه لویناس انسان‌گرایانه و بینادهنی است و اخلاق با بازشناسی تقدم دیگری آغاز می‌شود.

کلمات کلیدی:

نیچه، لویناس، سوژه، دیگری، اخلاق، قدرت، رنج

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1170666>

